

Temat: **Paradoksy.**

Dzień dobry! Dziś poznacie kilka paradoksów... Wiecie, czym są paradoksy? Zobaczyć to może poniższa figura: przyjrzyjcie się jej. Czy jej istnienie jest możliwe?

Zadanie 1: Brytyjski filozof Alan Watts powiedział kiedyś, że „paradoks to prawda, która staje na głowie, aby przyciągnąć uwagę”. Zastanówcie się chwilę, jak rozumiecie te słowa, a poniżej zapiszcie odpowiedź:

.....
.....
.....
.....

Chcę, żebyście zastanowili się dziś nie tylko nad tym, czym są paradoksy, ale czemu ludzie od zawsze je wymyślali? Ale zacznijmy od definicji...

**PARADOKS = zaskakujące twierdzenie, sprzeczne z powszechnie przyjętymi mniemaniami;
= pozornie poprawne rozumowanie, które prowadzi do sprzecznych wniosków.**

Oto przykład jednego z najstarszych, a zarazem najslynniejszych paradoksów:

https://www.ted.com/talks/colm_kelleher_what_is_zeno_s_dichotomy_paradox/transcript?language=pl

Zastanawiacie się, po co ludzie wymyślają zagadki, które prowadzą do absurdu, skoro czasem wystarczy „zdrowy rozsądek”? Jest kilka powodów:

- to „gimnastyka”, ćwiczenie umysłu;
- to sposób na uświadomienie sobie swoich własnych błędów w myśleniu;
- zwrócenie uwagi na nieświadomie przyjęte założenia;
- a także – sposób na rozwój nauki.

Zadanie 2: Przeczytajcie znajdującą się na drugiej stronie jedną z wersji paradoksu kłamcy (również znanego od starożytności), którą spisał M. Piquemal w swoim zbiorze „Bajki filozoficzne” i odpowiedzcie na pytanie zawarte na końcu tekstu: **Czy to możliwe, by istniały prawdy, które są kłamstwami?**

Odpowiedź:

.....
.....
.....
.....

Lis i Lew

Według legendy indyjskiej

Przez wiele lat lis zwo-
dził lwa swoimi pod-
stępami. Ale pewnego
dnia lwu udało się dopaść
lisa u wejścia do nory.

– Tym razem – zapewnił go
– wpadłeś! Chcę ci jednak
dać jakąś szansę. Zawsze
opowiadałeś mi kłamstwa,
które przypominały prawdę,
i tym sposobem wprowadza-
łeś mnie w błąd. Tym razem
powiedz mi prawdę, która
przypomina kłamstwo, ale
tak, żebym mógł to od razu
sprawdzić... Jeśli to rzeczy-
wiście będzie prawda, daruję
ci życie, jeśli nie, od razu cię
schrupię.

Lis czuł, że nie ma wyjścia,
ale dobrze wiedział, że lew
chce tym razem okazać się
bardziej przebiegły. A to był
właśnie jego własny teren,
teren podstępu.

Pomyślał chwilę, potem wy-
szeptał:

– Prawda jest taka, że zaraz
mnie zjesz!

Lew zamarł z otwartą pasz-
czą i próbował uruchomić
swoją myśl: no, tak,
żeby to była prawda, musi
go zjeść. Ale obiecał, że go
nie pożre, jeśli powie praw-
dę. Co robić? Jak bardzo
wszystko to wydało mu się
nagle skomplikowane!

Korzystając z zakłopotania
lwa, lis prześlizgnął się mię-
dzy jego łapami i czmychnął
do swojej nory.

Lew stał sam u jej wejścia
i jego mózg wciąż jeszcze
próbował rozeznaczyć w tej
łamigłówce.

Nie zjadł lisa. A więc lis po-
wiedział mu kłamstwo, a nie
prawdę. A zatem powinien
był go pożreć. Ale gdyby go

pożarł, to wtedy byłaby to
prawda i to on, lew, nie do-
trzymałby słowa.

Gdzie jest prawda, a gdzie
kłamstwo? Czy to możliwe,
by istniały prawdy, które są
kłamstwami?

W PRACOWNI FILOZOFA

Kwestia prawdy jest jedną z naj-
ważniejszych w filozofii. I jedną
z najtrudniejszych! Można znaleźć
prawdy, które zawierają kłamstwa,
i na odwrót. Bo żeby powiedzieć
prawdę, trzeba posłużyć się je-
zykiem, który wszystko upraszcza
i często nas zwodzi. Tak jest
w przypadku logicznych paradok-
sów. „Wszystko, co jest rzadkie,
jest drogie. Kulawy koń to rzad-
kość, a więc kulawy koń jest drogi”.
Spróbujcie się zabawić, wypisując
na papierze pewną liczbę prawd,
następnie sprawdźcie, czy zawsze
są one prawdziwe!

Dla chętnych: Znajdź informacje o pozostałych paradoksach Zenona z Elei: „Achilleś”, „strzały” oraz „stadionu”. Wszystkie one były zaprzeczeniem tezy o tym, że ruch istnieje. Głowili się nad nimi najwięksi naukowcy świata, a do ostatniego odwołał się nawet sam Albert Einstein.